

ประเด็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับสิทธิในการแพร่ภาพแพร่เสียง: กรณีการแข่งขันกีฬา

Legal Issues Relating to Broadcasting Rights: a Case of Sports Competitions

อิทธิพล วรานุกุล

Itthiphol Waranusupakul

Corresponding author, E-mail : itthiphol.wa@gmail.com

Received : May 18, 2024
Revised : October 16, 2024
Accepted : October 16, 2024

บทคัดย่อ

เนื้อหาภาพและเสียงประเภทการแข่งขันกีฬาเป็นหนึ่งในประเภทรายการที่ยังสามารถดึงดูดให้ผู้ชมรับชมตามผังรายการได้ ผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์จึงมีความต้องการที่จะนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับการแข่งขันกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬานั้น โดยต้องปฏิบัติตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องในการแพร่เสียงแพร่ภาพตามพระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 และเงื่อนไขการได้มาซึ่งสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพจากเจ้าของลิขสิทธิ์ บทความฉบับนี้ได้อธิบายถึงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแพร่เสียงแพร่ภาพ รวมถึงกฎหมายลิขสิทธิ์ หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์หน้าที่ตามกฎหมายของผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ (1) ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นบริการทั่วไป (2) ผู้ให้บริการโครงข่ายโทรทัศน์ (3) องค์กรกำกับดูแล (กสทช.) และ (4) เจ้าของลิขสิทธิ์ องค์กรกำกับดูแล (กสทช.) ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงประกาศที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม และสร้างความสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้ให้บริการโทรทัศน์ภาคพื้นดิน และผู้ให้บริการโครงข่ายโทรทัศน์

คำสำคัญ: การแพร่เสียงแพร่ภาพ, กฎหมายลิขสิทธิ์, กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นบริการทั่วไป

Abstract

Audio-visual content related to sports competitions remains attractive to viewers. As a result, television operators seek to secure rights of sports competitions to present such content, especially live broadcast of sporting events. To achieve this, they must comply with the laws and regulations related to broadcasting according to the Broadcasting and Television Business Act B.E. 2008 and the conditions for acquiring broadcasting rights from the copyright owner. This article clarifies legal aspects of broadcasting regulations, including copyright law. The legal obligations of the following parties are examined: (1) general television service providers, (2) television network service providers, (3) regulatory organizations (NBTC), and (4) copyright owners. The NBTC should consider revising the relevant regulations to foster fair competition and establish a balanced relationship between copyright owners, terrestrial television service providers, and television network providers.

Keywords: Broadcasting, Copyright Law, General Television Service Providers

บทนำ

ภูมิทัศน์ของกิจการโทรทัศน์ในประเทศไทยเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก ตั้งแต่การเปลี่ยนผ่านของกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินจากระบบโทรทัศน์แบบแอนะล็อกเป็นระบบโทรทัศน์แบบดิจิทัล จำนวนช่องรายการเพิ่มขึ้นจาก 6 ช่องรายการ เป็น 48 ช่องรายการ โดยแบ่งเป็น (1) ช่องรายการโทรทัศน์ ประเภทบริการสาธารณะ ระดับชาติ จำนวน 12 ช่องรายการ ข้อมูล ณ วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2567 ช่องรายการโทรทัศน์ ประเภทบริการสาธารณะ มี 6 ช่องรายการ ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์แห่งประเทศไทย สถานีโทรทัศน์ไทยพีบีเอส สถานีโทรทัศน์ ALTV สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก สถานีโทรทัศน์เพื่อการท่องเที่ยวและกีฬา (T Sports 7) และสถานีวิทยุโทรทัศน์รัฐสภา (2) ช่องรายการโทรทัศน์ ประเภทบริการธุรกิจ ระดับชาติ จำนวน 24 ช่องรายการ มีการประมูลคลื่นความถี่เพื่อให้บริการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ประเภทบริการทางธุรกิจ ระดับชาติ ในวันที่ 26 และ 27 ธันวาคม พ.ศ. 2566 แบ่งเป็น 4 หมวดหมู่ ได้แก่ (ก) หมวดหมู่เด็ก เยาวชน และครอบครัว จำนวน 3 ช่องรายการ (ข) หมวดหมู่ข่าวสารและสาระ จำนวน 7 ช่องรายการ (ค) หมวดหมู่ทั่วไปแบบความคมชัดปกติ จำนวน 7 ช่องรายการ และ (ง) หมวดหมู่ทั่วไปแบบความคมชัดสูง จำนวน 7 ช่องรายการ ข้อมูล ณ วันที่ 16 ตุลาคม พ.ศ. 2567 ช่องรายการโทรทัศน์ ประเภทบริการทางธุรกิจ ระดับชาติ เหลือ 15 ช่องรายการ แบ่งเป็น (ก) หมวดหมู่ข่าวสารและสาระ จำนวน 3 ช่องรายการ (ข) หมวดหมู่ทั่วไปแบบความคมชัดปกติ จำนวน 5 ช่องรายการ และ (ค) หมวดหมู่ทั่วไปแบบความคมชัดสูง จำนวน 7 ช่องรายการ โดยไม่มีการให้บริการช่องรายการในหมวดหมู่เด็ก เยาวชน และครอบครัว และ (3) ช่องรายการโทรทัศน์ ประเภทบริการชุมชน ระดับชาติ จำนวน 12 ช่องรายการ ปัจจุบันยังไม่มีบริการ

การเพิ่มขึ้นของจำนวนช่องรายการและการแข่งขันจากกิจการบริการเนื้อหาภาพและเสียงอื่นซึ่งถือว่าเป็นสินค้าทดแทนในเชิงเศรษฐศาสตร์ ทำให้อุตสาหกรรมโทรทัศน์เป็นอุตสาหกรรมที่มีการแข่งขันที่สูง แม้ว่า ในช่วงเวลา 10 ปีที่ผ่านมา จำนวนช่องรายการโทรทัศน์ ประเภทบริการธุรกิจ ระดับชาติ จะลดลง ทั้งจากการคืนใบอนุญาตประกอบกิจการฯ และการขอยกเลิกใบอนุญาตประกอบกิจการฯ จากเดิม 24 ช่องรายการ เหลือ 15 ช่องรายการ แต่การแข่งขันด้านการนำเสนอเนื้อหารายการก็ยังคงอยู่ในระดับที่สูง โดยประเภทรายการที่กิจการโทรทัศน์ส่วนใหญ่เลือกที่จะนำเสนอ ได้แก่ รายการข่าว รายการละคร และรายการพูดคุย (อิทธิพล วรานุศฎากุล และพิรงรอง รามสูต: 2560: 290)

การเปลี่ยนแปลงสำคัญที่ส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมโทรทัศน์ ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงการพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสาร และพฤติกรรมกรรมการรับชมของผู้ชมโทรทัศน์ นอกจากนี้ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่เร่งทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงสำคัญดังกล่าว การพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสารทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงเนื้อหาภาพและเสียง โดยไม่มีข้อจำกัดทางด้านสถานที่ เวลา และอุปกรณ์รับสัญญาณ การรับชมเนื้อหาภาพและเสียงผ่านอุปกรณ์อื่นนอกจากเครื่องรับโทรทัศน์ เช่น โทรศัพท์มือถือ เครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคล เครื่องคอมพิวเตอร์พกพา ทำให้พฤติกรรมกรรมการรับชมเนื้อหาภาพและเสียงผ่านเครื่องรับโทรทัศน์เปลี่ยนแปลงไป

จำนวนผู้ชมที่รับชมเนื้อหาภาพและเสียงตามผังรายการที่กำหนดโดยกิจการโทรทัศน์เริ่มลดลงอย่างต่อเนื่องแตกต่างจากจำนวนผู้ชมที่รับชมเนื้อหาภาพและเสียงจากช่องทางทดแทนอื่น เนื่องจากผู้รับชมสามารถรับชมเนื้อหาภาพและเสียงทั้งแบบตามผังรายการ และการรับชมย้อนหลังจากช่องทางอื่นได้ ทุกที่ จากหลากหลายอุปกรณ์ไม่จำกัดแค่เพียงเครื่องรับโทรทัศน์ กิจการโทรทัศน์จึงจำเป็นต้องปรับตัว ทั้งในส่วนของโครงสร้างรูปแบบการผลิตและการนำเสนอรายการสู่ผู้ชม ทำให้เกิดการแข่งขันกันเพื่อดึงดูดและรักษาผู้ชมไว้ให้ได้มากที่สุด (พิมพ์ชญา ภมรพล และเจษฎา ศาลาทอง, 2565: 109) หนึ่งในประเภทรายการที่ยังสามารถดึงดูดให้ผู้ชมรับชมตามผังรายการได้ ได้แก่ รายการกีฬา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา จุดเด่นของการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬา ได้แก่ การที่ผู้ชมรายการไม่สามารถคาดเดาผลการแข่งขันได้ ผลการแข่งขันอาจเปลี่ยนแปลงได้ หรือมีความหวังที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตลอดระยะเวลาที่แข่งขัน ทำให้ผู้ชมรายการต้องติดตามการแข่งขันตลอดรายการ (ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจิววงศ์, 2559: 203) และหากเป็นการแข่งขันกีฬาที่ได้รับความนิยม ไม่ว่าจะเพราะความนิยมในประเภทกีฬาหรือกระแสความนิยมนักกีฬา จะทำให้มูลค่าของการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬานั้นเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะยิ่งหากเป็นกีฬาในระดับชาติ ส่งผลให้เกิดการแข่งขันของกิจการโทรทัศน์ในการนำเนื้อหาภาพและเสียงดังกล่าวมาแพร่เสียงแพร่ภาพในช่องทางของตัวเอง ต้นทุนที่จะได้มาซึ่งเนื้อหาภาพและเสียงดังกล่าวจึงสูงขึ้นมาก

เนื้อหาภาพและเสียงประเภทการแข่งขันกีฬานั้น นอกจากการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาที่จะเป็นการเพิ่มจำนวนผู้ชมรายการหรือความนิยม (Rating) ให้กับกิจการ

โทรทัศน์โดยตรงแล้ว ผู้ได้สิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพยังสามารถนำเนื้อหาเพิ่มเติมมูลค่าให้กับกิจการโทรทัศน์ได้อีกด้วย เช่น การสร้างฐานผู้ชม การต่อยอดสร้างเนื้อหาและเสียงเพิ่มเติม (ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจือวงศ์, 2559: 210) การสร้างเนื้อหาภาพและเสียงเพิ่มเติมนั้นสามารถสร้างได้ทั้งก่อนการแข่งขัน ระหว่างการแข่งขัน และหลังการแข่งขัน ตัวอย่างรายการก่อนการแข่งขัน ได้แก่ การแนะนำทีมกีฬาและนักกีฬา การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของผลการแข่งขัน การเผยแพร่กำหนดการแข่งขัน ในระหว่างการแข่งขัน ผู้ได้สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพยังสามารถสร้างเนื้อหาภาพและเสียงในรูปแบบของการบรรยายการแข่งขัน การสรุปการแข่งขัน และวิเคราะห์การแข่งขัน หลังจากการแข่งขันเสร็จสิ้น ผู้ได้สิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพยังสามารถทำสรุปผลการแข่งขัน การสัมภาษณ์ตัวแทนของทีมและนักกีฬา และการรายงานผลการแข่งขันได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างเจ้าของลิขสิทธิ์และผู้ได้สิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ

หนึ่งในประเภทกีฬาที่ได้รับความนิยมอย่างมากทั่วโลก ได้แก่ กีฬาฟุตบอล โดยเฉพาะอย่างยิ่ง “การแข่งขันฟุตบอลโลก” ซึ่งเป็นการแข่งขันฟุตบอลของสมาชิกรัฐบาลนานาชาติ (International Association Football Federation) หรือในภาษาฝรั่งเศสว่า “The Fédération internationale de football association” หรือ FIFA การแข่งขันฟุตบอลโลกจะจัดขึ้นทุก 4 ปี โดยแบ่งเป็นการแข่งขันฟุตบอลโลกรอบคัดเลือก และการแข่งขันฟุตบอลโลกรอบสุดท้าย ล่าสุด การแข่งขันฟุตบอลโลกจัดขึ้นที่ประเทศกาตาร์ ตั้งแต่วันที่ 20 พฤศจิกายน ถึง 18 ธันวาคม 2565 จากข้อมูลจากเว็บไซต์ของ FIFA รายได้ทั้งหมดจากการจัดแข่งขันฟุตบอลโลกครั้งนี้มีประมาณ 7.6 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 2.8 แสนล้านบาท (FIFA, 2023: 215) แบ่งเป็น

(1) รายได้จากสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพทางโทรทัศน์ (Television broadcasting rights) ประมาณ 3.4 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 1.27 แสนล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 45

(2) รายได้จากสิทธิประโยชน์ทางการตลาด (Marketing rights) ประมาณ 1.8 พันล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 6.6 หมื่นล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 24

(3) รายได้จากสิทธิการออกใบอนุญาต (Licensing rights) ประมาณ 769 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 2.8 หมื่นล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 10

(4) รายได้จากสิทธิการเป็นเจ้าของภาพและการขายบัตรเข้าชม (Hospitality rights and ticket sales) ประมาณ 949 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 3.5 หมื่นล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 13 และ

(5) รายได้อื่น ๆ (Other revenue) ประมาณ 629 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 2.3 หมื่นล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 8

ในช่วงก่อนการแข่งขัน การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลโลก (รอบสุดท้าย) กาตาร์ 2022 ไม่มีผู้ประกอบการกิจการโทรทัศน์ได้รับสิทธิในการถ่ายทอดสดการแข่งขัน เนื่องจากค่าลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดมีราคาสูง โดยมีมูลค่าประมาณ 42 ล้านเหรียญสหรัฐ หรือประมาณ 1,600 ล้านบาท ต่อมา คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) มีมติให้เงินสนับสนุนการถ่ายทอดสดการแข่งขันนี้ เป็นจำนวน 600 ล้านบาท และการกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) ได้ดำเนินการทำให้เกิดการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลโลก (รอบสุดท้าย) ที่กาตาร์ได้สำเร็จ อย่างไรก็ตาม ปรากฏว่า ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศกลาง ได้มีคำสั่งไม่ให้ผู้ให้บริการโครงข่ายแบบบรอดแบนด์สมาชิก ในระบบไอพีทีวี (IPTV) บางรายแพร่เสียงแพร่ภาพการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลโลก ปี 2022 (รอบสุดท้าย) ซึ่งเป็นการละเมิดบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ เรื่อง การสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการซื้อลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลโลก ปี 2022 (รอบสุดท้าย) ระหว่าง กสทช. และ กกท. (กสทช., 2565: 3-4)

ปัญหาข้างต้นจะไม่เกิดขึ้นกับการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลโลกครั้งต่อไป เนื่องจาก กสทช. มีมติถอดการแข่งขันฟุตบอลโลกออกจากประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์รายการโทรทัศน์สำคัญที่เผยแพร่ได้เฉพาะในบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป พ.ศ. 2555 แล้ว (ThaiPBS, 2567) อย่างไรก็ตาม ปัญหาข้างต้นยังอาจเกิดขึ้นกับการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาประเภทอื่น เช่น การแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือกีฬาซีเกมส์ (South-East Asian Games, SEA Games) การแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศในทวีปเอเชีย หรือเอเชียนเกมส์ (Asian Games) และการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก (Olympic Games) บทความฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์ที่จะอธิบายถึงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยจะครอบคลุมกฎหมายลิขสิทธิ์ และกฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแพร่เสียงแพร่ภาพของ กสทช. หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์หน้าที่ตามกฎหมายของผู้รับใบอนุญาต องค์กร

กำกับดูแล และเจ้าของลิขสิทธิ์ และนำเสนอข้อเสนอแนะ เพื่อแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ซึ่งเป็นการรักษา สมดุลของอุตสาหกรรมโทรทัศน์ และเป็นการแก้ไขปัญหา การบังคับใช้กฎหมายขององค์กรกำกับดูแล

ลิขสิทธิ์ในงานแพร่เสียงแพร่ภาพกรณีการแข่งขันกีฬา

ตามมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 บัญญัติว่า “งานแพร่เสียงแพร่ภาพ” หมายความว่า งาน ที่นำออกสู่สาธารณชนโดยการแพร่เสียงทางวิทยุกระจาย เสียง การแพร่เสียงและหรือภาพทางวิทยุโทรทัศน์ หรือ โดยวิธีอย่างอื่นอันคล้ายคลึงกัน ในพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 ไม่ได้มีการบัญญัติความหมายของ “วิทยุโทรทัศน์” ไว้ อย่างไรก็ดี มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรจัดสรร คลื่นความถี่และกำกับการประกอบกิจการวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม พ.ศ. 2553 บัญญัติว่า “วิทยุโทรทัศน์” หมายความว่า “วิทยุคมนาคมที่แพร่ภาพและ เสียงเพื่อให้บุคคลทั่วไปรับได้โดยตรง” โดยความหมายของ วิทยุคมนาคม ได้แก่ การส่ง การแพร่ หรือการรับสัญญาณ ซึ่งสามารถให้ความเข้าใจความหมายได้ด้วยคลื่นความถี่หรือ คลื่นวิทยุซึ่งเป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าที่มีความถี่ต่ำกว่าสามล้าน เมกะเฮิรตซ์ลงมาที่ถูกแพร่กระจายในที่ว่างโดยปราศจากสื่อ นำที่ประดิษฐ์ขึ้น

ในเบื้องต้น งานแพร่เสียงแพร่ภาพถือเป็นงานอันมี ลิขสิทธิ์ การนำงานสร้างสรรค์ดังกล่าวออกเผยแพร่ สู่สาธารณชนจะต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ลักษณะเนื้อหาภาพและเสียงที่เผยแพร่ทางวิทยุโทรทัศน์ ส่วนใหญ่ ได้แก่ รายการข่าว รายการละคร และรายการ พุดคุย (อิทธิพล วรานุศฎากุล และพิรงรอง รามสูต, 2560: 290) ดังนั้น จึงอาจกล่าวได้ว่า องค์กรแพร่เสียง แพร่ภาพจะต้องมีสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ ไม่ว่าจะเป็น (1) การผลิตเนื้อหาภาพและเสียงเอง เช่น สถานีโทรทัศน์ A ผลิตรายการข่าวเองและออกอากาศผ่านสถานีโทรทัศน์ A (2) การจ้างผลิตกับบริษัทผู้ผลิตเนื้อหา เช่น สถานี โทรทัศน์ B จ้างบริษัท กขค ผลิตละครและออกอากาศ ผ่านสถานีโทรทัศน์ B หรือ (3) การได้รับอนุญาตจาก เจ้าของลิขสิทธิ์ เช่น สถานีโทรทัศน์ C ได้รับอนุญาตจาก สมาคมฟุตบอลอังกฤษในการเผยแพร่เนื้อหาภาพและเสียง การแข่งขันฟุตบอลพรีเมียร์ลีกอังกฤษและออกอากาศผ่าน สถานีโทรทัศน์ C

ตามมาตรา 15 และมาตรา 29 แห่งพระราชบัญญัติ ลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียว ในการ (1) ทำซ้ำหรือดัดแปลง (2) เผยแพร่ต่อสาธารณชน (3) ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น และ

(4) อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิตาม (1) หรือ (2) โดยจะกำหนด เงื่อนไขอย่างใดหรือไม่ก็ได้ แต่เงื่อนไขดังกล่าวจะกำหนดใน ลักษณะที่เป็นการจำกัดการแข่งขันโดยไม่เป็นธรรมไม่ได้ การอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิครอบคลุมถึง (ก) จัดทำโฮตทัศน์ วัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน (ข) แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และ (ค) จัดให้ประชาชน ฟังและหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยเรียกเก็บเงินหรือ ผลประโยชน์อย่างอื่นในทางการค้า

ในส่วนของลิขสิทธิ์ในงานแพร่เสียงแพร่ภาพการ แข่งขันกีฬานั้น จะต้องพิจารณาก่อนว่างานดังกล่าวเป็นการ สร้างสรรค์หรือไม่ ในการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬานั้น จะมีการใช้อุปกรณ์การถ่ายทอดสด เช่น กล้อง อุปกรณ์ ผสมสัญญาณภาพ (Switcher) ไมโครโฟน อุปกรณ์ผสม สัญญาณเสียง (Mixer) ผู้ถ่ายทอดสดจะเป็นผู้เลือกนำเสนอ กล้อง ขนาดภาพ การลำดับภาพ และความเร็วของภาพ เช่น นี้ถือได้ว่าเป็นการสร้างสรรค เนื้อหาภาพและเสียงในการ ถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาจึงถือได้ว่าเป็นงานสร้างสรรค์ ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ (ประเสริฐ จรรย์ รัตน์ศรี, 2549: 175) ส่วนการเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์จะขึ้นอยู่กับข้อตกลงระหว่างผู้จัดการแข่งขันกีฬาหรือผู้ได้รับอนุญาต จากผู้จัดการแข่งขันกีฬาให้ถ่ายทอดสดในฐานะผู้ว่าจ้าง และ ผู้ถ่ายทอดสด/ผู้ผลิตรายการในฐานะผู้รับจ้าง

หลังจากที่ได้รับอนุญาตให้เผยแพร่เนื้อหาภาพและ เสียงการแข่งขันกีฬาแล้ว องค์กรแพร่เสียงแพร่ภาพจะมี สิทธิในการเผยแพร่ผ่านช่องทางขององค์กรแพร่เสียงแพร่ ภาพ และทำให้เกิดสิทธิเพิ่มเติม ได้แก่ (ก) จัดทำโฮตทัศน์ วัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานแพร่เสียงแพร่ภาพ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน (ข) แพร่เสียงแพร่ภาพซ้ำ ทั้งนี้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน และ (ค) จัดให้ประชาชนฟัง และหรือชมงานแพร่เสียงแพร่ภาพ โดยเรียกเก็บเงินหรือผล ประโยชน์อย่างอื่นในทางการค้า อย่างไรก็ดี จะต้องพิจารณา ข้อตกลงระหว่างเจ้าของลิขสิทธิ์และองค์กรแพร่เสียงแพร่ ภาพด้วยว่าใครจะเป็นเจ้าของสิทธิข้างต้น

กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแพร่เสียงแพร่ภาพ

นอกจากกฎหมายลิขสิทธิ์แล้ว ยังมีกฎหมายที่ เกี่ยวข้องกับการแพร่เสียงแพร่ภาพของแต่ละประเทศให้ พิจารณาด้วย สำหรับประเทศไทย ตามมาตรา 7 แห่ง พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและ กิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551 กำหนดให้ผู้ประกอบกิจการ กระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ต้องได้รับอนุญาตจาก คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และ

กิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) แบ่งเป็น (1) ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ ได้แก่ (ก) ใบอนุญาตประกอบกิจการบริการสาธารณะ (ข) ใบอนุญาตประกอบกิจการชุมชน และ (ค) ใบอนุญาตประกอบกิจการทางธุรกิจ และ (2) ใบอนุญาตประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ใช้คลื่นความถี่

กฎหมายกำหนดตั้งแต่คุณสมบัติของผู้รับใบอนุญาต การยื่นคำขอรับใบอนุญาต อายุใบอนุญาต ค่าธรรมเนียมใบอนุญาต และการหารายได้ นอกจากนี้ กฎหมายยังกำหนดหน้าที่ของผู้รับใบอนุญาต เช่น การจัดทำผังรายการ การแจ้งข่าวหรือเตือนภัย การปฏิบัติตามมาตรการพื้นฐานในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิคนพิการและคนด้อยโอกาสให้เข้าถึงรายการของกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ได้อย่างเสมอภาคกับบุคคลทั่วไป การตรวจสอบและระงับการออกอากาศรายการที่มีเนื้อหาที่ขัดต่อกฎหมาย การบันทึกรายการที่ออกอากาศไปแล้ว รวมถึงการปฏิบัติตามระเบียบข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมาตรการที่เกี่ยวกับการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ที่ กสทช. กำหนด และเงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์

หนึ่งในเงื่อนไขแนบท้ายใบอนุญาตให้ใช้คลื่นความถี่และประกอบกิจการกระจายเสียงหรือกิจการโทรทัศน์ ได้แก่ เงื่อนไขเกี่ยวกับการเผยแพร่รายการอันมีลิขสิทธิ์ ผู้รับใบอนุญาตต้องมีหรือได้รับสิทธิในการเผยแพร่ ทำซ้ำ ดัดแปลง แก้ไข หรือสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาอื่นใดที่จำเป็นก่อนการนำรายการมาให้บริการหรือแพร่ภาพกระจายเสียง ทำซ้ำ แก้ไข ดัดแปลงหรือก่อนการกระทำอื่นใด และต้องได้รับสิทธิทางทรัพย์สินทางปัญญาที่จำเป็นในงานที่เป็นงานประกอบอื่นที่ติดมากับรายการดังกล่าวด้วย

กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการแพร่เสียงแพร่ภาพ กรณีการแข่งขันกีฬา

ในยุคที่กิจการโทรทัศน์ยังเป็นระบบแอนะล็อก ปัญหาการไม่สามารถขยายโครงข่ายการออกอากาศของกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศได้อย่างมีคุณภาพ ประกอบกับการพัฒนาเทคโนโลยีการส่งสัญญาณภาพและเสียงผ่านระบบเคเบิลและระบบดาวเทียม ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมารับชมเนื้อหาจากกิจการโทรทัศน์ จากเดิมที่ประชาชนรับชมเนื้อหาโดยรับสัญญาณจากกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินโดยตรง เป็นการรับชมเนื้อหาโดยรับสัญญาณผ่านระบบเคเบิล และระบบดาวเทียม การนำสัญญาณจากโทรทัศน์ภาคพื้นดินไปออกอากาศในโค

จรข่ายเคเบิลและโครงข่ายดาวเทียมเป็นที่รับรู้และยอมรับทั้งกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินและกิจการโครงข่ายเคเบิลและโครงข่ายดาวเทียม เป็นการพึ่งพาซึ่งกันและกัน กิจการโทรทัศน์ได้ประโยชน์จากจำนวนผู้ชมที่เพิ่มขึ้น ส่วนกิจการโครงข่ายเคเบิลและโครงข่ายดาวเทียมได้ประโยชน์จากการได้เนื้อหาที่ประชาชนต้องการรับชม (นที ศุกลรัตน์ และ ณิชฐญา ทวีวิทยชาครีย์, 2559: 18-19)

อย่างไรก็ดี ในปี พ.ศ.2555 เกิดปัญหา “จอดำ” ในการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลชิงแชมป์แห่งชาติยุโรป หมายความว่า เจ้าของสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพไม่ยินยอมให้มีการเผยแพร่เนื้อหาการถ่ายทอดสดดังกล่าวในระบบเคเบิลและระบบดาวเทียม ทั้งที่เนื้อหาดังกล่าวมีการเผยแพร่ผ่านกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดิน เป็นผลให้ประชาชนที่ปกติเปิดรับเนื้อหาภาพและเสียงจากกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินผ่านระบบเคเบิลและระบบดาวเทียมไม่สามารถรับชมเนื้อหาดังกล่าวได้ โดยเจ้าของสิทธิมีรูปแบบในการดำเนินธุรกิจที่ต้องการจะขยายระบบดาวเทียมของเจ้าของสิทธิเอง (นที ศุกลรัตน์ และ ณิชฐญา ทวีวิทยชาครีย์, 2559: 19)

ต่อมา กสทช. ได้ออกประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป โดยกำหนดให้การให้บริการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะและบริการโทรทัศน์ประเภทกิจการทางธุรกิจ ตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ รวมถึงบริการโทรทัศน์อื่นใดที่ กสทช. กำหนด เป็นการให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปซึ่งเป็นการให้บริการโทรทัศน์ที่ใช้คลื่นความถี่ที่ผู้ใช้บริการสามารถรับชมได้เป็นการทั่วไป โดยไม่กำหนดเงื่อนไขในการรับบริการทั้งหมด ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปจะต้องให้บริการโทรทัศน์ตามผังรายการโดยมีเนื้อหาเดียวกันทุกช่องทางอย่างต่อเนื่องซึ่งจะต้องไม่มีลักษณะการปิดกั้นช่องทางการได้รับบริการทั้งหมดหรือแต่บางส่วน ส่วนผู้ให้บริการโครงข่ายโทรทัศน์ที่ให้บริการแก่ผู้ให้บริการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก และผู้ให้บริการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิก ที่มีโครงข่ายเป็นของตนเองมีหน้าที่ต้องให้สมาชิกได้รับบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปได้โดยตรงอย่างต่อเนื่องและไม่มีการเปลี่ยนแปลง ทำซ้ำ ดัดแปลง ผังรายการหรือเนื้อหาหารายการ (นที ศุกลรัตน์ และ ณิชฐญา มะกะระรัช, 2563: 17-18, นที ศุกลรัตน์ และ ณิชฐญา ทวีวิทยชาครีย์, 2559: 20)

ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไปจึงเป็นหลักประกันให้กับประชาชนที่จะสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านบริการโทรทัศน์ภาคพื้นดินได้อย่างเท่าเทียม ทั้งถึง และเป็นธรรม

นอกจากนั้นยังเป็นการกำหนดขอบเขตของผู้ให้บริการ โทรทัศน์ทั้งในส่วนของผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปที่จะยินยอมให้ผู้ให้บริการโครงข่ายทั้งระบบเคเบิลและระบบ ดาวเทียมเนื้อหาภาพและเสียงที่เผยแพร่ และผู้ให้บริการ โครงข่ายที่ให้บริการแก่ผู้ให้บริการโทรทัศน์แบบบอกรับ สมาชิกและผู้ให้บริการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิกที่โครง ข่ายเป็นของตัวเองก็มีหน้าที่ให้บริการสาธารณะโดยการเผยแพร่บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปผ่านเครือข่ายของตัวเอง (นที ศุกลรัตน์ และณัฐชญา มะกะระวัช, 2563: 18, นที ศุกลรัตน์ และณัฐชญา ทวีวิทย์ชาครีย์, 2559: 20-21)

นอกจากประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไปแล้ว ยังมี ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์รายการโทรทัศน์สำคัญที่ ให้เผยแพร่ได้เฉพาะในบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป พ.ศ. 2555 และ ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การแพร่ เสียงแพร่ภาพรายการแข่งขันกีฬาที่สำคัญ พ.ศ. 2556 ซึ่ง เกี่ยวข้องกับการแข่งขันกีฬาโดยตรง โดยประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์รายการโทรทัศน์สำคัญที่ให้เผยแพร่ได้ เฉพาะในบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป พ.ศ. 2555 กำหนดให้รายการโทรทัศน์แบบถ่ายทอดสดบางรายการ ถือเป็นรายการโทรทัศน์ที่สามารถให้บริการแก่ประชาชนได้ ภายใต้การให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปเท่านั้น ได้แก่ การแข่งขันกีฬาระหว่างประเทศในกลุ่มเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือกีฬาซีเกมส์ (South-East Asian Games, SEA Games) การแข่งขันกีฬาสำหรับนักกีฬาคนพิการอาเซียน พาราเกมส์ (ASEAN Para Games) การแข่งขันกีฬาระหว่าง ประเทศในทวีปเอเชีย หรือเอเชียนเกมส์ (Asian Games) การแข่งขันกีฬาสำหรับนักกีฬาคนพิการเอเชียนพาราเกมส์ (Asian Para Games) การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก (Olympic Games) การแข่งขันกีฬาสำหรับคนพิการหลายประเภทจาก ทั่วโลก หรือกีฬาพาราลิมปิก (Paralympic Games) และ การแข่งขันกีฬาฟุตบอลโลกรอบสุดท้าย (FIFA World Cup Final) สำหรับประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การแพร่ เสียงแพร่ภาพรายการแข่งขันกีฬาที่สำคัญ พ.ศ. 2556 จะ เป็นการกำหนดให้ผู้ที่ได้รับสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพจะ ต้องไม่ดำเนินการใด ๆ เพื่อให้มีสิทธิผูกขาดแต่เพียงผู้เดียว หรือกีดกันผู้อื่นในการแพร่เสียงแพร่ภาพรายการแข่งขัน กีฬาที่สำคัญ และจะต้องจัดทำข้อเสนอบริการเพื่อให้ผู้อื่น สามารถเลือกที่จะเข้าเจรจาเพื่อจะสามารถแพร่เสียงแพร่ ภาพรายการดังกล่าวให้แก่ประชาชนรับชมได้อย่างแพร่ หลาย รายการแข่งขันกีฬาที่สำคัญ ได้แก่ การแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยโลก รายการแข่งขันคอนเฟเดอเรชันส์คัพ รายการแข่งขันเอเชียนคัพนัดสุดท้าย และนัดที่มีทีมชาติ

ไทยเข้าร่วมการแข่งขัน รายการแข่งขันฟุตบอลชิงแชมป์โลก และฟุตบอลชิงแชมป์เอเชีย รายการแข่งขันเซปักตะกร้อชิง แชมป์โลก รายการแข่งขันวอลเลย์บอล ระดับชิงแชมป์โลก และรายการแข่งขันเทนนิสเดวิสคัพ นัดที่มีตัวแทนจากชาติ ไทยเข้าร่วมแข่งขัน

ภูมิทัศน์สื่อโทรทัศน์ที่เปลี่ยนแปลงไปและประเด็นที่ เกี่ยวข้องกับกฎหมายลิขสิทธิ์

ในสมัยที่กิจการโทรทัศน์ยังอยู่ในระบบแอนะล็อก และ ยังไม่มีการพัฒนาเทคโนโลยีการรับส่งสัญญาณในระบบ เคเบิลและระบบดาวเทียม ผู้ให้บริการเป็นทั้งผู้ผลิตเนื้อหา ผู้รวบรวมเนื้อหา และผู้ให้บริการโครงข่าย (สาธิต ำ และคณะ, 2566: 64) ประกอบกับการที่ผู้รับชมนิยม เปิดรับเนื้อหารายการโทรทัศน์ผ่านระบบภาคพื้นดิน ทำให้ กิจการโทรทัศน์เป็นเจ้าของสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพแบบ ครบวงจร (All rights) ซึ่งครอบคลุมทั้งระบบภาคพื้นดิน ระบบเคเบิล ระบบดาวเทียม และระบบอินเทอร์เน็ต กิจการ โทรทัศน์จะผลิตรายการเองหรืออาจจ้างผลิตรายการ โดย ส่วนใหญ่เป็นรายการข่าวและรายการละคร ส่วนรายการ ประเภทอื่น กิจการโทรทัศน์จะจัดหามาจากผู้ผลิตเนื้อหา ภาพและเสียงทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ เช่น รายการการ์ตูน รายการภาพยนตร์ รายการกีฬา ต้นทุน ของสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพในแต่ละประเภท ไม่ว่าจะ เป็นระบบภาคพื้นดิน ระบบเคเบิล ระบบดาวเทียม หรือ ระบบอินเทอร์เน็ต ยังไม่สูงมากนัก

ต่อมา เมื่อมีการพัฒนาเทคโนโลยีการส่งสัญญาณ ภาพและเสียงผ่านระบบเคเบิลและระบบดาวเทียม ประกอบ กับปัญหาคุณภาพสัญญาณของกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดิน ทำให้พฤติกรรมของผู้ชมเริ่มเปลี่ยนจากการรับชมเนื้อหา โดยรับสัญญาณจากกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินโดยตรง เป็นการรับชมเนื้อหาโดยรับสัญญาณผ่านระบบเคเบิล และระบบดาวเทียมซึ่งมีคุณภาพที่ดีและครอบคลุมพื้นที่ มากกว่า นอกจากนั้น ยังมีช่องรายการอื่นนอกเหนือจาก ช่องรายการของโทรทัศน์ภาคพื้นดิน ทั้งช่องรายการภายใน ประเทศและช่องรายการจากต่างประเทศ การเปลี่ยนแปลง ของพฤติกรรมของผู้ชมนี้เองทำให้เกิดการพัฒนาอุตสาหกรรม ระบบเคเบิลและระบบดาวเทียมเป็นอย่างมาก ช่วงเวลา นั้น การที่กิจการโครงข่ายเคเบิลและโครงข่ายดาวเทียมนำ สัญญาณจากโทรทัศน์ภาคพื้นดินไปออกอากาศเป็นการได้ ผลประโยชน์ร่วมกัน กิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินได้ประโยชน์ จากการเพิ่มจำนวนผู้ชม ส่วนกิจการโครงข่ายเคเบิลและ โครงข่ายดาวเทียมได้ประโยชน์จากการมีเนื้อหาที่ประชาชน ต้องการรับชม (นที ศุกลรัตน์ และณัฐชญา ทวีวิทย์ชาครีย์,

2559: 18-19) การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ยังไม่ส่งผลกระทบต่อสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพของกิจการโทรทัศน์มากนัก และเนื่องจากการเพิ่มขึ้นของจำนวนผู้ชมและต้นทุนการได้มาซึ่งเนื้อหาอย่างไม่สูงมาก จึงยังเป็นการดำเนินธุรกิจแบบพึ่งพากัน

การพัฒนาเทคโนโลยีทางการสื่อสารทำให้ผู้รับสารสามารถเข้าถึงเนื้อหาภาพและเสียงได้ทุกที่ทุกเวลา การรับชมเนื้อหาภาพและเสียงตามผังรายการไม่ว่าจะจากช่องทางโทรทัศน์ระบบภาคพื้นดิน ระบบเคเบิล และระบบดาวเทียมเริ่มลดลง รวมถึงการขยายตัวของการผลิตเนื้อหาภาพและเสียงผ่านช่องทางอินเทอร์เน็ต ทำให้ผู้ประกอบการต้องมีการปรับตัว จากการผลิตเนื้อหาภาพและเสียงเพื่อเผยแพร่ทางช่องทางโทรทัศน์ระบบภาคพื้นดินแต่เพียงอย่างเดียว เป็นการผลิตเนื้อหาภาพและเสียงเพื่อเผยแพร่ทางช่องทางอื่น เพื่อให้เกิดประโยชน์ทางธุรกิจมากยิ่งขึ้น ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงการเปิดรับสารของผู้บริโภค ทำให้ลักษณะเนื้อหาภาพและเสียงที่ยังคงมีผู้รับชมตามผังรายการมีมูลค่าที่สูงขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเนื้อหาภาพและเสียงประเภทการแข่งขันกีฬา

การที่เนื้อหาภาพและเสียงบางประเภทเริ่มมีมูลค่าสูงขึ้น ประกอบกับการเกิดปัญหา “จอต้า” จนเป็นที่มาของประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไปตามที่ได้อธิบายไปแล้วข้างต้น เป็นจุดเริ่มต้นของประเด็นกฎหมายลิขสิทธิ์ แม้ว่าประกาศดังกล่าวจะไม่ได้มีเนื้อหาขัดแย้งโดยตรงกับกฎหมายลิขสิทธิ์ แต่อาจถูกมองว่าเป็นการเพิ่มภาระให้กับกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเพิ่มขึ้นของต้นทุนการได้มาซึ่งสิทธิการเผยแพร่ภาพและเสียงนอกเหนือจากการออกอากาศทางภาคพื้นดิน ไม่ว่าจะระบบเคเบิลหรือระบบดาวเทียมซึ่งกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินต้องจัดหาสิทธิมาเพื่อปฏิบัติตามกฎหมาย

จะเห็นได้จากกรณี กสทช. มีมติให้เงินสนับสนุนการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลโลก (รอบสุดท้าย) ที่ประเทศกาตาร์ เป็นจำนวน 600 ล้านบาท แก่การกีฬาแห่งประเทศไทย (กกท.) แต่ กกท. ไม่สามารถปฏิบัติตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ ในส่วนของการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านระบบไอพีทีวี (IPTV) ได้ เนื่องจากประเด็นปัญหาของกฎหมายลิขสิทธิ์ แม้ว่าปัญหาข้างต้นจะไม่เกิดขึ้นกับการถ่ายทอดสดการแข่งขันฟุตบอลโลกครั้งต่อไป แต่ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายลิขสิทธิ์และการแพร่เสียงแพร่ภาพก็อาจเกิดขึ้นได้อีก เช่น สถานีโทรทัศน์ A ได้สิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพเฉพาะการแพร่เสียงแพร่ภาพในภาคพื้นดินเท่านั้น โดยที่เจ้าของสิทธิไม่ยินยอมที่จะให้สิทธิการแพร่

เสียงแพร่ภาพในระบบเคเบิลและระบบดาวเทียมแก่สถานีโทรทัศน์ A หรืออาจเป็นกรณีที่ต้นทุนของสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพในระบบเคเบิลและระบบดาวเทียมสูงมากจนสถานีโทรทัศน์ A ไม่สามารถจัดหาเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้ หรืออาจเป็นกรณีที่สถานีโทรทัศน์ A พิจารณาว่า ต้นทุนที่สูงขึ้นไม่คุ้มค่างับจำนวนผู้ชมที่อยู่ในระบบเคเบิลและระบบดาวเทียม

ปัญหาและแนวทางแก้ไขประเด็นกฎหมายลิขสิทธิ์และการแพร่เสียงแพร่ภาพ

จากการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของกิจการโทรทัศน์ข้างต้น หากเกิดกรณีที่กิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินได้รับเฉพาะสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพเฉพาะภาคพื้นดินเท่านั้น แต่ไม่ได้รับสิทธิในระบบอื่น ไม่ว่าจะเป็นระบบเคเบิล ระบบดาวเทียม หรือระบบอินเทอร์เน็ต จะเกิดประเด็นกฎหมายลิขสิทธิ์และการแพร่เสียงแพร่ภาพอย่างไรบ้าง โดยจะแยกพิจารณาเป็น 4 กรณี ได้แก่ (1) ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป (2) ผู้ให้บริการโครงข่ายโทรทัศน์ (3) องค์กรกำกับดูแล (กสทช.) และ (4) เจ้าของลิขสิทธิ์

ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป

หน้าที่ของผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป ได้แก่ การให้บริการโทรทัศน์ตามผังรายการโดยมีเนื้อหาเดียวกันทุกช่องทางทั้งในระบบภาคพื้นดินและระบบผ่านดาวเทียมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะต้องไม่มีลักษณะการปิดกั้นช่องทางการให้บริการทั้งหมดหรือแต่บางส่วน

สำหรับสถานการณ์ในปัจจุบันที่รายได้จากการโฆษณาในรายการโทรทัศน์ตามผังรายการที่ออกอากาศผ่านระบบภาคพื้นดินลดลง การที่ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปต้องรับภาระต้นทุนค่าลิขสิทธิ์ในการแพร่เสียงแพร่ภาพในระบบเคเบิลและระบบดาวเทียมด้วยอาจเป็นการสร้างภาระกับผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปมากขึ้น อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ดี หากเกิดเหตุการณ์ที่ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปได้รับสิทธิเฉพาะสิทธิในการแพร่ภาพแพร่เสียงทางภาคพื้นดินเท่านั้น ก็จะทำให้ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปทำผิดเงื่อนไขท้ายใบอนุญาตและไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย แนวทางการดำเนินการของผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปพึงกระทำ คือ การเจรจาต่อรองกับเจ้าของลิขสิทธิ์เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพแบบครบวงจรซึ่งเป็นการปฏิบัติตามกฎหมาย

ผู้ให้บริการโครงข่ายโทรทัศน์

ประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไปกำหนดให้ผู้ให้บริการโครงข่ายโทรทัศน์ที่ให้บริการแก่ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปมีหน้าที่ต้องให้ประชาชนได้รับบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปได้โดยตรงอย่างต่อเนื่อง และไม่มี การเปลี่ยนแปลง ทำซ้ำ ดัดแปลง ผังรายการหรือเนื้อหา รายการ ทั้งในระบบภาคพื้นดิน และระบบผ่านดาวเทียม โดยอาจเรียกเก็บค่าตอบแทนการใช้หรือเชื่อมต่อโครงข่าย อย่างสมเหตุสมผล เป็นธรรม และไม่เป็นการเลือกปฏิบัติ

หากพิจารณาตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ผู้ให้บริการโครงข่ายและผู้ให้บริการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิกพึงต้องมีหนังสือให้ความยินยอมในการเผยแพร่ภาพและเสียงจากผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป อย่างไรก็ตาม หากเกิดเหตุการณ์ที่ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปได้รับสิทธิเฉพาะสิทธิในการแพร่ภาพแพร่เสียงทางภาคพื้นดินเท่านั้น ผู้ให้บริการโครงข่ายอื่น นอกจากโครงข่ายโทรทัศน์ภาคพื้นดิน และการให้บริการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิกจะไม่สามารถเผยแพร่ภาพและเสียงได้ แนวทางการดำเนินการของผู้ให้บริการโครงข่ายและผู้ให้บริการโทรทัศน์แบบบอกรับสมาชิกพึงกระทำ ได้แก่ การเจรจาต่อรองกับเจ้าของลิขสิทธิ์เพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพในส่วนของการแพร่ภาพแพร่เสียงทางช่องทางอื่นนอกเหนือจากการแพร่ภาพแพร่เสียงภาคพื้นดิน หรืออาจสนับสนุนค่าใช้จ่ายบางส่วนแก่ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปเพื่อให้ได้มาซึ่งสิทธิการแพร่ภาพแพร่เสียงแบบครบวงจร อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติไม่น่าจะเกิดขึ้น เพราะกฎหมายไม่ได้ให้อำนาจในการต่อรองกับผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป จึงเป็นหน้าที่ของผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปในการจัดหาสิทธิแบบครบวงจร

องค์กรกำกับดูแล (กสทช.)

แม้ว่าประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป จะมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นหลักประกันให้กับประชาชนในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารบริการโทรทัศน์ภาคพื้นดินได้อย่างเท่าเทียม และเป็นธรรม และเป็นการสร้างกติการ่วมกันระหว่างผู้ให้บริการโทรทัศน์ทั้งในส่วนของผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปและผู้ให้บริการโครงข่าย แต่ก็ต้องคำนึงภาระค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามประกาศฉบับดังกล่าว รวมถึงการบังคับใช้อำนาจของ กสทช. ด้วย

หน้าที่สำคัญของ กสทช. ได้แก่ การกำกับดูแลการดำเนินการของกิจการโทรทัศน์ให้เป็นไปตามประกาศข้างต้น

เมื่อภูมิทัศน์ของสื่อเปลี่ยนแปลงไป ทั้งทางด้านเทคโนโลยี การสื่อสาร และพฤติกรรมกรรมการเปิดรับสารของผู้ชม หากมีกฎเกณฑ์บางอย่างที่ไม่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ก็อาจมีการปรับแก้ให้ทันต่อบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป

การเกิดขึ้นของแนวคิดที่จะกำกับดูแลให้ผู้ให้บริการโครงข่ายเผยแพร่สัญญาณของกิจการโทรทัศน์ที่กำหนด นั้น เกิดขึ้นจากการที่ผู้ให้บริการโครงข่ายอาจเลือกเฉพาะสัญญาณของกิจการโทรทัศน์ที่ดึงดูดผู้ชม และละเลยสัญญาณของกิจการโทรทัศน์ที่ไม่ดึงดูดผู้ชม แต่เป็นเนื้อหา ภาพและเสียงที่สังคมควรได้รับ (ศักดิ์พัฒน์ ธานี, 2561: 570, ประเสริฐ จรรย์รัตน์ศรี, 2549, 175) อย่างไรก็ตาม การเผยแพร่เนื้อหากิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไปทุกช่องของประเทศไทยอาจมีที่มาที่แตกต่างกัน ภายใต้ภูมิทัศน์สื่อเดิมที่มีปัญหาการไม่สามารถขยายโครงข่ายการออกอากาศให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศและปัญหาการปิดกั้นการเข้าถึงเนื้อหาผ่านระบบเคเบิลและระบบดาวเทียม แนวคิดดังกล่าวอาจช่วยเป็นหลักประกันให้กับประชาชน และเป็นกติกากการอยู่ร่วมกันของผู้ประกอบการ แต่เมื่อภูมิทัศน์สื่อเปลี่ยนไป ประชาชนสามารถเข้าถึงเนื้อหาภาพและเสียงของกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินจากช่องทางทดแทนได้มากขึ้น ประกอบกับการสร้างภาระให้กับกิจการโทรทัศน์ภาคพื้นดินมากเกินไป องค์กรกำกับดูแลจึงอาจพิจารณาปรับปรุงประกาศฉบับดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกรณีที่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไปต้องการเพิ่มจำนวนผู้ชมผ่านช่องทางอื่น ไม่ว่าจะเป็นระบบเคเบิล ระบบดาวเทียม หรือระบบอื่น ก็ควรเป็นการเจรจาทางธุรกิจระหว่างกิจการโทรทัศน์เอง

ประเด็นการเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไปทุกช่องจึงอาจปรับปรุงให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ดังนี้ (1) การเปลี่ยนคำจำกัดความของ “การให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป” จากเดิมประกอบ ด้วยบริการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะ บริการโทรทัศน์ประเภทกิจการทางธุรกิจ หรือบริการโทรทัศน์อื่นใดที่ กสทช. กำหนด เป็น บริการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะ หรือบริการโทรทัศน์อื่นใดที่ กสทช. กำหนด (2) บริการโทรทัศน์ที่ กสทช. กำหนด อาจรวมถึง บริการโทรทัศน์ประเภทบริการชุมชน บริการโทรทัศน์ประเภทข่าว และบริการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชน (3) การออกประกาศให้สอดคล้องกับสภาพของสิทธิแพร่เสียงแพร่ภาพ เช่น บริการโทรทัศน์แบบเสียค่าใช้จ่าย (PayTV) การส่งสัญญาณผ่านเครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile transmission) การส่งสัญญาณไอพีทีวี (IPTV) การเผยแพร่ผ่านเครือข่ายความเร็วสูง (Broadband) บริการโทรทัศน์

ออนไลน์ (OnlineTV) และ (4) การกำหนดให้กิจการโทรทัศน์เจรจาทางธุรกิจเพื่อให้ได้มาซึ่งใบอนุญาตให้ออกอากาศ เพื่อเป็นการส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันและไม่เป็นภาระที่มากเกินไปของกิจการโทรทัศน์

เจ้าของลิขสิทธิ์

เจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ที่ได้รับสิทธิจะเป็นผู้มีอำนาจในการกำหนดทุกอย่าง ตั้งแต่ราคา ประเภทการออกอากาศ พื้นที่และระยะเวลา และเงื่อนไขอื่นในการแพร่เสียงแพร่ภาพ ความคาดหวังของเจ้าของลิขสิทธิ์น่าจะเป็นการบริหารจัดการสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพแบบครบวงจร (All rights) ในมูลค่าสูงสุด อย่างไรก็ตาม การบริหารจัดการลิขสิทธิ์แบบครบวงจรไม่น่าจะสอดคล้องกับภูมิทัศน์สื่อในปัจจุบัน การแบ่งย่อยสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพเพื่อนำเสนอให้กับผู้ประกอบการจึงอาจเป็นการบริหารจัดการที่สร้างมูลค่าสูงสุดให้กับเจ้าของลิขสิทธิ์ เช่น โครงข่ายภาคพื้นดิน โครงข่ายดาวเทียม โครงข่ายเคเบิล เครือข่ายโทรศัพท์เคลื่อนที่ เครือข่ายความเร็วสูง

เหตุการณ์ที่ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปได้รับสิทธิเฉพาะสิทธิในการแพร่ภาพแพร่เสียงทางภาคพื้นดิน โดยไม่ได้สิทธิในการเผยแพร่ช่องทางอื่นก็จะเกิดขึ้นจากเจ้าของลิขสิทธิ์หรือผู้ที่ได้รับสิทธิที่บริหารจัดการลิขสิทธิ์ในแบบที่อาจไม่สอดคล้องกับประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป แม้ว่าเจ้าของลิขสิทธิ์จะไม่ได้อยู่ภายใต้บังคับของ กสทช. แต่การบริหารจัดการสิทธิในการแพร่ภาพแพร่เสียงอาจนำไปสู่ปัญหาการบังคับใช้กฎหมายของ กสทช. อีกทั้งอาจเป็นปัญหาในการปฏิบัติตามกฎหมายของทั้งผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปและผู้ให้บริการโครงข่าย อย่างไรก็ตาม หากเป็นการบริหารจัดการลิขสิทธิ์ที่เป็นระบบสากลเป็นที่ยอมรับทั่วไป ก็อาจทำให้เกิดปัญหาการบังคับใช้ประกาศ กสทช. ฉบับดังกล่าวได้

ข้อเสนอแนะ

1) ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปมีหน้าที่ปฏิบัติตามประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป และเงื่อนไขของการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์การแพร่เสียงแพร่ภาพ การเจรจาต่อรองกับเจ้าของลิขสิทธิ์จึงเป็นสิ่งจำเป็น หากผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปไม่ได้สิทธิแพร่เสียงแพร่ภาพในระบบเคเบิลและระบบดาวเทียมด้วย ก็ควรพิจารณาที่จะไม่ซื้อลิขสิทธิ์การแพร่เสียงแพร่ภาพดังกล่าว

2) องค์กรกำกับดูแล (กสทช.) ควรพิจารณาแก้ไขปรับปรุงประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไปให้สอดคล้องกับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปและสอดคล้องกับสภาพของสิทธิแพร่เสียงแพร่ภาพในปัจจุบัน ควรลดการกำกับดูแลและปรับเปลี่ยนเป็นการส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันที่เป็นธรรม หากจะแทรกแซงตลาด ก็ควรแทรกแซงเท่าที่จำเป็น เช่น การกำหนดนิยามของผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไปให้หมายความถึงบริการโทรทัศน์ประเภทบริการสาธารณะและบริการโทรทัศน์อื่นใดที่ กสทช. กำหนดโดยไม่รวมบริการโทรทัศน์ประเภทกิจการทางธุรกิจ และอาจเพิ่มเติมบริการโทรทัศน์ประเภทบริการชุมชน บริการโทรทัศน์ประเภทข่าว และบริการโทรทัศน์สำหรับเด็กและเยาวชนในนิยามของผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป นอกจากนี้ ยังควรปรับปรุงประกาศ กสทช. เรื่อง หลักเกณฑ์การแพร่เสียงแพร่ภาพรายการแข่งขันกีฬาที่สำคัญ พ.ศ. 2556 ซึ่งถือเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยทำให้เกิดการแข่งขันอย่างเป็นธรรม

3) องค์กรกำกับดูแล (กสทช.) ควรให้ความสำคัญกับการแข่งขันที่เป็นธรรม และการที่ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารผ่านบริการโทรทัศน์ภาคพื้นดินได้อย่างเท่าเทียม ทัดถึง และเป็นธรรม รวมถึงการสร้างสมดุลให้เกิดขึ้นระหว่างเจ้าของลิขสิทธิ์ ผู้ให้บริการโทรทัศน์ภาคพื้นดิน และผู้ให้บริการโครงข่ายโทรทัศน์ ถือว่าเป็นความท้าทายขององค์กรกำกับดูแล รายการกีฬาแต่ละประเภทได้รับความนิยมแตกต่างกัน และการแข่งขันทางของผู้ประกอบการกิจการโทรทัศน์ในการได้มาซึ่งสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพก็มีความรุนแรงที่ต่างกัน

4) การเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เกี่ยวข้องกับการแพร่เสียงแพร่ภาพการถ่ายทอดสดการแข่งขันกีฬาทั้งหมด (1) ผู้ให้บริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป (2) ผู้ให้บริการโครงข่ายโทรทัศน์ (3) เจ้าของลิขสิทธิ์ และ (4) ผู้รับชมรายการ เพื่อเป็นข้อมูลสำคัญในการประกอบการกำกับดูแลกิจการโทรทัศน์เป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้ ยังอาจเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์จากสิทธิการแพร่เสียงแพร่ภาพการแข่งขันกีฬาเพื่อเป็นแนวทางในการเพิ่มมูลค่าให้กับผู้ได้มาซึ่งสิทธิในการแพร่เสียงแพร่ภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กสทช. (2565). รายงานการประชุมคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ นัดพิเศษ ครั้งที่ 10/2565. สืบค้นเมื่อ 17 พฤษภาคม 2567, จาก [https://www.nbt.go.th/getattachment//Information/cabinet/รายงานการประชุม-กสทช/mati-2565/58302/รายงาน-นัดพิเศษ-10-65-ลงเว็บ-\(ฉบับเต็ม\).pdf](https://www.nbt.go.th/getattachment//Information/cabinet/รายงานการประชุม-กสทช/mati-2565/58302/รายงาน-นัดพิเศษ-10-65-ลงเว็บ-(ฉบับเต็ม).pdf)
- คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2555). หลักเกณฑ์การเผยแพร่กิจการโทรทัศน์ที่ให้บริการเป็นการทั่วไป. ราชกิจจานุเบกษา, 129(118 ง), 14-16.
- คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2556). หลักเกณฑ์การแพร่เสียงแพร่ภาพรายการแข่งขันกีฬาที่สำคัญ. ราชกิจจานุเบกษา. 130(83 ง), 39-40.
- คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. (2556). หลักเกณฑ์รายการโทรทัศน์สำคัญที่ให้เผยแพร่ได้เฉพาะในบริการโทรทัศน์ที่เป็นการทั่วไป. ราชกิจจานุเบกษา. 130(1 ง), 27-28.
- นที ศุกลรัตน์ และณัฐชญา ทวีวิทย์ชาครีย์. (2559). แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะในกิจการโทรทัศน์ภายใต้กรอบกฎหมาย: กรณีกิจการโทรทัศน์และรายการโทรทัศน์สำคัญที่ให้บริการเป็นการทั่วไป. วารสารวิชาการ กสทช. 1(1), 15-45.
- นที ศุกลรัตน์ และณัฐชญา มะกะระวัช. (2563). หลักนิติธรรมและการขับเคลื่อนนโยบายสาธารณะ: กรณีกิจการโทรทัศน์และรายการโทรทัศน์สำคัญที่ให้บริการเป็นการทั่วไป. วารสารวิชาการ กสทช. 4(1), 14-26.
- ประเสริฐ จรรย์รัตน์ศรี. (2549). สิทธิในงานแพร่เสียงแพร่ภาพ. วารสารกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ 9th Anniversary special issue 2006. 9(ฉบับพิเศษ), 160-178.
- พระราชบัญญัติการประกอบกิจการกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ พ.ศ. 2551. (2551). ราชกิจจานุเบกษา. 125(42 ก), 61-91.
- พิมพ์ชญา ภมรพล และเจษฎา ศาลาทอง. (2565). การสื่อสารในภาวะวิกฤตและการฟื้นฟูภาพลักษณ์ของสถานีโทรทัศน์เนชั่นทีวี. วารสารวิชาการนวัตกรรมสื่อสารสังคม. 10(1), 109-123.
- ศักดิ์พัฒน์ ธาณี. (2561). การกำหนดการเผยแพร่รายการโทรทัศน์ตามหลักเกณฑ์ Must-Carry Rule และ Must-Have Rule: ศึกษากรณีการถ่ายทอดสดรายการกีฬาในประเทศไทย. วารสารบัณฑิตศึกษานิติศาสตร์. 11(3), 567-580.
- ศุภศิลป์ กุลจิตต์เจือวงศ์. (2559). รายการกีฬา: เนื้อหารายการสำหรับโทรทัศน์ดิจิทัล. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา. 11(2), 201-216.
- สาธิตา วิมลคุณารักษ์ และคณะ. (2566). การสำรวจและวิเคราะห์แนวโน้มพฤติกรรมด้านการแข่งขันในเชิงเนื้อหารายการ. วารสารวิชาการ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียว. 13(2), 60-90.
- อิทธิพล วรานุศูภากุล และพิรงรอง รามสูต. (2560). ความหลากหลายของรูปแบบรายการโทรทัศน์ไทยของสถานีโทรทัศน์ระบบอนาล็อก ก่อนและหลังการกำเนิดของโทรทัศน์ระบบดิจิทัล. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิตย์. 11(1), 273-308.
- FIFA. (2023). FIFA Annual Report 2022 Football Unites the World. Retrieved 17 May 2024, from <https://digitalhub.fifa.com/m/2252cd6dfdadad73/original/FIFA-Annual-Report-2022-Football-Unites-The-World.pdf>
- ThaiPBS. (2567). กสทช. ถอด “ฟุตบอลโลก” จากกฎ “Must Have”. สืบค้นเมื่อ 26 กันยายน 2567, จาก <https://www.thaipbs.or.th/news/content/338725>